

TÀI LIỆU MÔN LỊCH SỬ CHUYÊN ĐỀ CÁCH MẠNG TƯ SẢN

Soạn bởi: Phạm Minh Thư

Dự án: Sử cùng GenZ – Mỗi ngày một chút Sử

Website: <https://historyhub.id.vn/wp>

Tháng 05 năm 2025

A. Giới thiệu tài liệu

I. Lời mở đầu:

Tài liệu này được biên soạn nhằm hỗ trợ các bạn học sinh lớp 10 ôn tập kiến thức chuyên đề “Cách mạng tư sản”, phục vụ cho các kỳ thi nâng cao, HSG môn Lịch sử. Thông tin được tổng hợp từ sách giáo khoa, tài liệu nâng cao và kinh nghiệm học tập thực tế. Mong rằng đây sẽ là nguồn học tập hữu ích cho bạn!

B. Nội dung chính

• 5 câu hỏi và gợi ý trả lời

Câu 1: Nêu những đặc điểm chính của các cuộc cách mạng tư sản đầu tiên trên thế giới.

Gợi ý trả lời:

- Diễn ra ở các nước Tây Âu (Anh, Pháp, Hà Lan).
- Mục tiêu: lật đổ chế độ phong kiến, xây dựng nhà nước tư sản.
- Giai cấp lãnh đạo: tư sản, quý tộc mới, trí thức cấp tiến.
- Phương thức: chiến tranh, chính biến, khởi nghĩa nhân dân.

🌀 Ghi nhớ nhanh: “Cách mạng tư sản = Đánh phong kiến + Xây xã hội mới + Tư sản lãnh đạo”

Câu 2: Phân tích nguyên nhân và hệ quả của Cách mạng tư sản Anh (1642–1688)

Nguyên nhân:

- Mâu thuẫn giữa tư sản – quý tộc mới với chế độ phong kiến
- Nhà vua áp dụng chính sách độc đoán, tăng thuế, đàn áp tôn giáo

Hệ quả:

- Xóa bỏ chế độ quân chủ chuyên chế
- Thiết lập chế độ quân chủ lập hiến
- Mở đường cho CNTB phát triển ở Anh

Câu 3: Trình bày những diễn biến chính của Cách mạng tư sản Pháp (1789–1794)

Diễn biến:

- 1789: Tấn công ngục Bastille – mở đầu cách mạng
- 1791: Hiến pháp được ban hành, xác lập chế độ lập hiến
- 1792–1793: Lật đổ nền quân chủ, thiết lập nền cộng hòa
- 1793–1794: Thời kỳ khủng bố Giacôbanh, sau đó Robespierre bị lật đổ

Câu 4: So sánh Cách mạng tư sản Anh và Pháp về kết quả và ảnh hưởng

Cách mạng Anh:

- Thiết lập chế độ quân chủ lập hiến
- Kết thúc tương đối ôn hòa

Cách mạng Pháp:

- Thiết lập nền cộng hòa
- Có tính triệt để hơn

👉 Ảnh hưởng: Cả hai đều góp phần mở đường cho chủ nghĩa tư bản phát triển, thúc đẩy phong trào đấu tranh ở nhiều nơi

Câu 5: Nêu vai trò của quần chúng nhân dân trong các cuộc cách mạng tư sản

Vai trò:

- Là lực lượng chính trong các cuộc khởi nghĩa (tấn công Bastille, nổi dậy ở Anh)
- Tham gia bảo vệ thành quả cách mạng
- Góp phần thúc đẩy cách mạng phát triển mạnh mẽ hơn

Câu 6: Phân tích vai trò của giai cấp tư sản trong việc khởi xướng các cuộc cách mạng tư sản.

Trả lời:

- Giai cấp tư sản là tầng lớp mới nổi lên nhờ sự phát triển của thương mại và công nghiệp.
- Họ có tiềm lực kinh tế nhưng không có địa vị chính trị trong xã hội phong kiến.
- Tư sản là lực lượng đi đầu trong việc lên án chế độ phong kiến lỗi thời, thúc đẩy cải cách, và tổ chức các hoạt động chính trị – xã hội nhằm thay đổi cục diện.
- Họ có tư tưởng tiến bộ, sử dụng truyền thông, báo chí, hội kín... để cổ vũ cho cách mạng.

Câu 7: Vì sao có thể coi Cách mạng tư sản Pháp là cuộc cách mạng triệt để nhất trong các cuộc cách mạng tư sản?

Trả lời:

- Cách mạng Pháp đã xóa bỏ hoàn toàn chế độ quân chủ chuyên chế và các đặc quyền phong kiến.
- Thiết lập nền cộng hòa dân chủ đầu tiên ở châu Âu, xây dựng một hệ thống pháp luật mới, thúc đẩy quyền con người và bình đẳng xã hội.
- Thúc đẩy phong trào cách mạng khắp châu Âu và thuộc địa.
- Tính triệt để thể hiện qua việc nhân dân đóng vai trò trung tâm, các biện pháp cứng rắn như thời kỳ khủng bố để bảo vệ thành quả cách mạng.

Câu 8: Cách mạng tư sản có ảnh hưởng như thế nào đến lịch sử thế giới hiện đại?

Trả lời:

- Các cuộc cách mạng tư sản mở đường cho sự ra đời và phát triển của chủ nghĩa tư bản – một hệ thống kinh tế – xã hội mới.
- Thúc đẩy các phong trào dân chủ, nhân quyền, và cải cách xã hội tại nhiều quốc gia.
- Tạo tiền đề cho những biến đổi lớn trong chính trị, kinh tế, tư tưởng: xây dựng nhà nước pháp quyền, kinh tế thị trường, tư tưởng khai sáng.
- Là bài học lịch sử quan trọng về vai trò của nhân dân và lãnh đạo trong việc thay đổi vận mệnh đất nước.

Câu 9: Hãy nêu nguyên nhân sâu xa và nguyên nhân trực tiếp dẫn tới sự bùng nổ Cách mạng tư sản Pháp cuối thế kỉ XVIII.

Trả lời:

Nguyên nhân dẫn tới sự bùng nổ Cách mạng tư sản Pháp cuối thế kỉ XVIII:

- Nguyên nhân sâu xa:

+ Kinh tế:

- Cuối thế kỉ XVIII, Pháp vẫn là nước nông nghiệp lạc hậu. Công thương nghiệp kém nhưng có bước phát triển.
- Chế độ hội phùng kìm hãm nền sản xuất công nghiệp, hạn chế tự do kinh doanh và cải tiến sản xuất.

+ Chính trị, xã hội:

- Vua Lu-I XVI nắm mọi quyền hành. Sự quan liêu, tham nhũng của tầng lớp quan lại trở thành gánh nặng đối với đời sống nhân dân.
- Xã hội Pháp phân chia thành ba đẳng cấp: quý tộc, tăng lữ, đẳng cấp thứ ba (giai cấp tư sản, nông dân, bình dân thành thị).

Mâu thuẫn gay gắt giữa đẳng cấp thứ ba (muốn xóa bỏ chế độ phong kiến) với hai đẳng cấp tăng lữ và quý tộc (muốn duy trì chế độ phong kiến).

+ Tư tưởng: các nhà tư tưởng của giai cấp tư sản phá bỏ chế phong kiến và Giáo hội thông qua trào lưu Triết học Ánh sáng thế kỉ XVIII.

- Nguyên nhân trực tiếp:

+ Sự khủng hoảng của nền tài chính quốc gia buộc Lu-i XVI phải triệu tập Hội nghị ba đẳng cấp ngày 5/5/1789 tại cung điện Vec-xai để đề xuất vấn đề vay tiền và ban hành thuế mới.

+ Bất bình trước hành động của nhà vua, 14/7/1789, nhân dân Pa-ri tấn công ngục Ba-xi - biểu tượng của chế độ phong kiến.

Cách mạng Pháp bùng nổ.

Câu 10: Trước khi cách mạng Pháp bùng nổ, cuộc đấu tranh chống chế độ phong kiến của giai cấp tư sản trên lĩnh vực tư tưởng diễn ra như thế nào?

Trả lời:

Trước khi cách mạng Pháp bùng nổ, cuộc đấu tranh chống chế độ phong kiến của giai cấp tư sản trên lĩnh vực tư tưởng. Các nhà tư tưởng của giai cấp tư sản, tiêu biểu là Mông-te-xki-ơ, Ph. Vôn-te, G.G. Rút-xô đã đả phá chế độ phong kiến và

Giáo hội thông qua trào lưu Triết học Ánh sáng thế kỉ XVIII, mở đường cho cách mạng bùng nổ.

- S. Mông-te-xki-ơ (1689 - 1755): chủ trương hạn chế quyền của vua, đảm bảo quyền tự do của công dân.

- Ph. Vôn-te (1694 – 1778:) chủ trương xây dựng chính quyền quân chủ sáng suốt, bảo vệ quyền tự do tín ngưỡng, khẳng định quyền tư hữu.

- G.G. Rút-xô (1712 - 1778): cho rằng phải xoá bỏ triệt để nền quân chủ, thành lập chế độ cộng hoà.

Câu 11: Hãy nêu kết quả, ý nghĩa, tính chất, đặc điểm chính của Cách mạng tư sản Pháp.

Trả lời:

Về Cách mạng tư sản Pháp:

- Kết quả, ý nghĩa:

+ Lật đổ chế độ phong kiến, thành lập chế độ cộng hoà, đưa giai cấp tư sản lên cầm quyền, xoá bỏ nhiều trở ngại trên con đường phát triển của chủ nghĩa tư bản.

+ Là sự kiện lịch sử trọng đại, có ý nghĩa to lớn không chỉ đối với nước Pháp mà còn ảnh hưởng sâu sắc đến nhiều nước trên thế giới, nhất là ở châu Âu;

+ Để lại nhiều bài học kinh nghiệm cho phong trào cách mạng các nước. Tư tưởng Tự do, Bình đẳng, Bác ái được truyền bá rộng rãi.

- Tính chất: là cuộc cách mạng dân chủ tư sản điển hình, đã thiết lập chế độ cộng hoà cùng các quyền tự do, dân chủ, giải quyết vấn đề ruộng đất cho người nông dân, xoá bỏ

chế độ đẳng cấp và quan hệ sản xuất phong kiến.

- Đặc điểm:

+ Diễn ra dưới hình thức cuộc đấu tranh giai cấp quyết liệt do giai cấp tư sản lãnh đạo.

+ Lật đổ chế độ quân chủ chuyên chế và bảo vệ Tổ quốc.

Câu 12: Theo em, Cách mạng tư sản Pháp cần phải giải quyết những vấn đề gì?

Trả lời:

Cách mạng tư sản Pháp cần giải quyết những vấn đề:

+ Mâu thuẫn về kinh tế:

- Cuối thế kỉ XVIII, Pháp vẫn là nước nông nghiệp lạc hậu. Công thương nghiệp kém nhưng có bước phát triển.
- Chế độ hội phùng kìm hãm nền sản xuất công nghiệp, hạn chế tự do kinh doanh và cải tiến sản xuất.

+ Mâu thuẫn về chính trị, xã hội:

- Vua Lu-I XVI nắm mọi quyền hành. Sự quan liêu, tham nhũng của tầng lớp quan lại trở thành gánh nặng đối với đời sống nhân dân.
- Xã hội Pháp phân chia thành ba đẳng cấp: quý tộc, tăng lữ, đẳng cấp thứ ba (giai cấp tư sản, nông dân, bình dân thành thị).

Mâu thuẫn gay gắt giữa đẳng cấp thứ ba (muốn xóa bỏ chế độ phong kiến) với hai đẳng cấp tăng lữ và quý tộc (muốn duy trì chế độ phong kiến).

Câu 13: Vai trò của nhân dân trong Cách mạng tư sản Pháp được thể hiện ở những điểm nào?

Trả lời:

Vai trò của nhân dân trong Cách mạng tư sản Pháp:

- Lật đổ chế độ quân chủ chuyên chế, thiết lập nền cộng hòa, xác lập nền chuyên chính dân chủ cách mạng, đánh thắng giặc ngoại xâm.

- Thúc đẩy cách mạng tiến lên trong lúc hàng ngũ giai cấp tư sản phân hóa, các tầng lớp đại tư sản, tư sản công thương dần chuyển sang hàng ngũ phản cách mạng.

+ Giai đoạn 1: Quân chúng đánh chiếm ngục Ba-xti. Cách mạng nổ ra và thắng lợi, hạn chế quyền của vua lập nền quân chủ lập hiến, xóa bỏ đẳng cấp.

+ Giai đoạn 2: Nhân dân khởi nghĩa lật đổ chế độ phong kiến, lập nền cộng hòa đầu tiên ở Pháp, xử tử vua Lu-i XVI.

+ Giai đoạn 3: Quân chúng cách mạng lật đổ phái Gi-rông-danh, đưa phái Gia-cô-banh lên nắm quyền lãnh đạo cách mạng Pháp, lập nền chuyên chính dân chủ cách mạng và đưa cách mạng Pháp tới đỉnh cao.

- Giải quyết yêu cầu về ruộng đất cho nông dân, quyết định quyền lợi cho nhân dân,...

Câu 14: Nêu những sự kiện chủ yếu qua các giai đoạn để chứng tỏ sự phát triển của Cách mạng tư sản Pháp.

Trả lời:

Những sự kiện chủ yếu qua các giai đoạn chứng tỏ sự phát triển của Cách mạng tư sản Pháp:

- Giai đoạn 1

+ 14/7/1789: quân chúng tấn công chiếm pháo đài – nhà tù Ba-xi.

+ 16/8/1789: quốc hội thông qua Tuyên ngôn Nhân quyền và Dân quyền.

- Giai đoạn 2:

10/8/1792: lật đổ chế độ phong kiến, thành lập nền cộng hòa đầu tiên.

- Giai đoạn 3:

+ 2/6/1793: Phái Gia-cô-banh lên nắm quyền lãnh đạo cách mạng Pháp => Nền chuyên chính dân chủ cách mạng Gia-cô-banh.

+ 27/7/1794: tư sản phản cách mạng đảo chính, cách mạng thoái trào và kết thúc.

Câu 15: Vì sao nói cách mạng tư sản Pháp 1789 - 1794 là cuộc cách mạng tư sản triệt để nhất?

Trả lời:

Cách mạng tư sản Pháp 1789 - 1794 là cuộc cách mạng tư sản triệt để nhất vì:

- Thực hiện triệt để những nhiệm vụ của một cuộc cách mạng tư sản là lật đổ chế độ phong kiến chuyên chế, thống nhất thị trường dân tộc, thiết lập nền cộng hòa.

- Tấn công vào thành trì cuối cùng của chế độ phong kiến là kinh tế, giải quyết vấn đề ruộng đất theo hướng dân chủ để mở đường cho chủ nghĩa tư bản phát triển mạnh ở Pháp giai đoạn sau.

- **Mẹo ghi nhớ nhanh**

Nội dung	Mẹo ghi nhớ
• Cách mạng tư sản Anh	: A-N-H = “Áp đặt – Nội chiến – Hiến pháp”
• Cách mạng tư sản Pháp	: P-H-A-P = “Phá ngục – Hành hình – Áp lực – Pháp luật mới”

👉 Ngoài ra, bạn có thể dùng sơ đồ tư duy hoặc hình ảnh minh họa để học nhanh, nhớ lâu hơn!

C. Lời kết & Kết nối

👉 **Hành trình nhỏ - Ý nghĩa lớn**

Sử là lịch sử của mỗi chúng ta. Học Sử không khô – nếu chúng ta cùng nhau biến nó thành sống động mỗi ngày!

Cảm ơn bạn đã sử dụng tài liệu này!

Nếu bạn thấy tài liệu hữu ích, hãy chia sẻ với bạn bè và tham gia cộng đồng của dự án **Sử cùng GenZ** tại:

🌐 Website: <https://historyhub.id.vn>

📖 Fanpage: Sử cùng GenZ

© 2025 – Dự án Sử GenZ

Tài liệu được chia sẻ miễn phí phục vụ học tập, nghiêm cấm sử dụng cho mục đích thương mại khi chưa được cho phép.